

LIETUVIŲ
NACIONALUS
M. MAŽELIS
BIBLIOTEKOS

mpkšlas → menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1986
LAPKRIČIO MĖN. I d. / NOVEMBER 1, 1986
PART TWO - Nr. 214(39)

Šiame numeryje:

Džiaugsminga derliaus šventė. Teatro festivaliui artėjant – pokalbis su Los Angeles Dramos sambūrio režisierium Petru Maželiu ir aktorium Vincu Dovydaičiu. Popietė su Antanu Vaičiuliaičiu Marylando universitete. Moterų kūrybos popietė Los Angeles. Nauji leidiniai. Šių dienų kapitalizmas ir mes. Wernerio Bergengrueno eilėraščiai. Latvių dailės paroda Lietuvių muziejuje. Tarptautinės kultūros dienos De Paul universitete. Pokalbis su dail. Maryte Gaižutiene apie ruošiamą jaunųjų dailės parodą.

Ziūrovai teatrą mėgsta...

Septintasis Teatro festivalis rengiamas šių metų lapkričio mėn. 28-30 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Festivalyje ruošiasi dalyvauti keturios teatro grupės: Chicagos „Vaidilutės“ teatras, Hamiltono teatras „Aukuras“, Toronto teatras „Aitvaras“ ir Los Angeles Dramos sambūris. Ta proga pramatome pokalbius su šių teatrų vadovais. Pirmąjį iš jų paruošėme su Los Angeles Dramos sambūrio režisierium Petru Maželiu ir sambūrio valdybos pirmininku aktorium Vincu Dovydaičiu.

— Ar turėtumėt pageidavimų Lietuvos Bendruomenei ir visuomenei?

Petras Maželis: — Lietuvių visuomenė mėgsta teatrą ir lankosi jų pastatymuose. Žinoma, tai vis daugiau mūsų vyresniosios kartos žmonės. Bendruomenės žmonės turėtų rimčiau pažiūrėti į dramos teatrų nykimą, paremti esamus ir bandyti įkurti naujus, kaip kad neseniai įvyko Chicagoje, privačios iniciatyvos dėka. Mano nuomone, reikėtų parūpinti stipendiją kuriam nors jaunuoliui studijuoti dramą, kuris šalia savo tikrosios pragyvenimo profesijos pažadėtų imtis režisūrinio darbo. O režisierių, kaip minėjau, labai trūksta. Auginant prieauglį, manau būtų tiksliu, kad kur nors atsirastų jaunimo ar vaikų teatras. Norisi tikėti, kad gal tada padidėtų gyvoji teatrinė jėga ir gražusis žodis dažniau praskambėtų lietuviškoje scenoje.

— Ar galima teigti, kad susidomėjimo lietuviškuoju teatru netrūksta, tik, deja, susidomėjimo negana — reikalinga konkreti parama?

Petras Maželis: Nors ir retai nusiskundžiame, bet turime prisipažinti, kad parama yra reikalinga, ypač jeigu norima pajudėti, aplankyti kitas vietas. Labai dažnai išvykose patys aktoriai yra priversti daugiau ar mažiau padengti kelionės išlaidas, o organizacijos, nenumatydamos iš gastrolių uždirbti savo veiklai pinigų, mūsų nekviečia. Nors, manytume, kultūrinis reikalas neturėtų būti pamirštas ir teatralų ilgų mėnesių darbas pagerbtas. Spektaklis yra ne viešas žmogaus, o viso kolektyvo darbas. Norėčiau tvirtinti, kad jeigu Lietuvių Bendruomenė ar kitos organizacijos dažniau kviestų ir sudarytų sąlygas dažnesnems gastrolemėms, dramos vienietams būtų gera dozė adrenalino atieties darbui.

— Ką gi galėtumėt pasakyti apie Jūsų pastatytą Mykoloičio-Putino veiklą „Valdovas“?

Petras Maželis: — Vinco Mykoloičio-Putino drama „Valdovas“ manė jau seniai domino. Ilgai studijavau ir nagrinėjau sąlygas ir aplinkybes šią dramą pastatyti. Aktoriai baiminosi, o visuomenės atstovai abejojo pasisekimu, dirbant su mėgėjais. Sunkus tai buvo darbas, bet dirbome ištvėrimingai ir štai šių metų gegužės 17-18 d. parodėme Los Angeles žiūrovams. Žiūrovai buvo gerokai nustebinti spektakliu, o ir spauda gal net

Los Angeles Dramos sambūrio režisierius Petras Maželis

valiuose. Iškiliausių aktorių žymenis laimėjo Stasė Pautienė, Saulius Matas ir Viltis Jautilienė. Iškiliausių kostiumų žymenį laimėjo Ema Dovydaičienė. V-tajame festivalyje Vincas Dovydaičis pripažintas pagalbinio vaidmens iškiliausiu aktorium.

— O ką gi galėtumėt pasakyti apie veikimo sąlygas ir prieš 30 metų nedaug pasikeitė, nes Los Angeles lietuviai gyvena išskirtose užmiesčiuose. Tolumas ir atstumas nenugąsdina, o tik nuvargina. Kartais reikia stebėtis aktorių ištvėrime. Neturėdami nuolatinių patalpų repeticijoms dažnai turime prisitaikyti prie kitų renginių. Todėl naudojames ne vien tik parapijos sale, bet dažnai Tautinių namų patalpomis, o kartais net mano paties kiemo pastoge. Anksčiau spektaklius rengdavome amerikiečių mokyklos salėje, bet pabrangus nuomai ir pradėjus žmonėms nusiskusti, jog nepatogu, neįjauk vakarais važinėti po neįprastas vietas, grįžtame į savo lidzą, į parapiją. Nors parapijos scena nedidelė, nepritaikyta vaidinimams, bet su režisieriaus Petro Maželio išradingu padidintu sceną nuimamu prietaisu. Žinoma, jeigu nebūtų pinigų klausimo, būtų dar galima daug ką pagerinti. Mūsų klebonas mums prielankus, įvertina mūsų kultūrinį darbą. Tik, žinoma, to ko jis neturi, negali duoti mums. Publikos dėmesys teatrui yra jautrus ir gyvas. Ypač atsikėlus režisieriui Petru Maželiui. Žmonės spektaklių laukia ir juos gana gausiai lanko. Kartais nesėpji nupluti nuo scenos, klausia ką vėl žadate statyti? Nors dar parapijos salė bemaž pripildoma žiūrovais, bet būtų džiugu matyti daugiau jaunesnių veidų, daugiau jaunimo. Žiūrovai teatrą mėgsta. Tikimės, kad ir Chicagoje jų daug prisirinks.

p. ptr.

Kertinė Parasė

Džiaugsminga derliaus šventė

Nuo neatmenamų laikų ir visose kultūrose žmonės įvairiškai švėsdavo derliaus šventes. Lietuviai švėsdavo šienapjūtes, rugiapjūtes ir linarovio pabaigtuves. Ypač gražiai švėsdavo rugiapjūtes pabaigtuves gal dėl to, kad tai vykdavo vasaros metu, o gal todėl, kad tai buvo surišta su duona, o duona buvo gyvenimo simbolis. Merginos pindavo vainikus, jais pačios puošdavos ir bernus papuošdavo. Bent šiaurės Aukštaitijoje ūkininkai stengdavosi pataupyti miežių, kad būtų iš ko alaus padaryti. Marškininių rankogalių šluostėsi alaus putą nuo ūsų ir traukė „gardus alutis padarytas, graži šeimyninė suprašyta...“ Sodžiuose klykavo armonikos ir dainavo jaunimas. Visi džiaugėsi, kadangi buvo džiaugiamasi sunkaus darbo vaisiais. Pavasarį pasėtas grūdus davė derlių, greitai klijuose prasidės kūlimas ir trobos pakvips šviežios duonos kvapu.

Lietuviška išsivijia džiaugsmingai atšventė derliaus šventė, derliaus, kuris nebus kraunamas į kluonus ar pilamas į svirnus. Tas derlius bus pilamas į lietuviškos kultūros ir lietuvišybės išlaikymo aruodus. Pasėtas grūdus davė derlių. Jau prieš daugelį metų Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vadovybėje ir besirūpinančių lietuvišybės išlaikymu tarpe kilo sumanymas įsteigti aukštąjį mokslo instituciją. Visiems suprantama, kad reikalingi vaikų darželiai, pradžios mokyklos, vidurinės mokyklos ir Pedagoginis lituanistinis institutas, bet tuo ir baigdavosi. Siekti ko nors daugiau, atrodė, nėra prasmės ir reikalo. Reikėjo žmonių su vizija, kurių žvilgsnis siektų tolimuosius horizontus. Didžiūmos nuomone, horizontas yra ta įsivaizduojama linija, kuri, mums į ją artėjant, nuo mūsų tolsta. Tad jau pačioje pradžioje pasireiškė nuomonių skirtumai ir nesutarimai. Nežūrėnt to, buvo nusistatyta darba pradėti ir prie Illinois universiteto steigti Lituanistikos katedrą. Buvo daug tokių, kurie pačiai idėjai gal ir pritarė, bet juos baidė ta 600,000 dol. suma. Buvo tokių, kurie baiminosi, kad bus katedra, bet nebus lietuvių studentų. Ir jų pranašystės neišsipildė!

Dabar jau turime katedrą ir numatyta suma yra surinkta. Valiaus baigimo proga 1986 m. spalio mėn. 4 d. Jaunimo centre, Chicagoje, įvyko iškilmingas pobūvis — banketas. Į jį atsilankė Illinois universiteto atstovai, katedros idėjos iniciatoriai, darbuotojai, aukotojai ir lietuviškas aktyvas. Tai yra tie, kuriems rūpi lietuvišybė ir jos išlaikymas. Visi buvo nušvitusiai veidais, ir buvo jaučiamas šventiška nuotaika. Pagal senas lietuviškas tradicijas, pastačius namą, iškeliamas vainikas ir surengiamos vaišės. Prisišaukiama tų tradicijų, rengėjai visus svečius vaišino. Mažojejoje saleje buvo skoningai papuošti stalai su lengvais užkandžiais apetitui sužadinti ir bufetas atsigalvinti, kad kalbos sklandžiau vyktų. Apšilus ir susipažinus didžiojoje saleje vyko banketas. Banketą pradėjo katedros rėmimo komiteto pirmininkas dr. Petras Kisielius. Jis pasidžiaugė, kad jau keliame vainiką ant Lituanistikos katedros stogo. Jo žodžiais, katedra tegul tampa mūsų lietuviškąja šventove. Sveikino gausiai susirinkusius svečius ir kvietė linksmi praleisti laiką. Pokylį praversti pakvietė P. Jokubauskienė ir Birutė Jasaitienė. Buvo daug kalbėtojų ir sveikintojų, visų čia neminėsiu, nes tai nėra šio rašinio tikslas: jie jau buvo kronikose ir dienu įvykiuose paminėti. Vis dėlto tenka paminėti Vytauto Kamanto kalbos vietą, kuri bus labai svarbi išsivijos istorijoje. Pasidžiaugęs pačiu faktu, kad katedra jau egzistuoja ir kad jau sudarytas jai ekonominis pagrindas, pasakė, kad ši vienintelė Lituanistikos katedra laisvajame pasaulyje yra pavadinama Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Lituanistikos Katedra. Antras labai svarbus ir pažymėtinas įvykis tai įsteigimas naujo fondo. Aukos plaukė iš visų pusių, pastaruoju metu stambesnėmis aukomis prisidėjo New Yorkas, Los Angeles, San Francisco, Kanada ir kitos vietovės. Aukoms gausiai plaukiant, buvo ne tik surinkta reikiama suma, bet gautas ir perteklius. Esant pertekliui, buvo paskelbta, kad sudaromas Stasio Barzduko vardo tyrimų fondas. Į tą fondą pirmieji su 5000 dol. įnašu įstojo Aušra (Berzdukaitė) ir Rytas Babickai. Ateityje apie šį ir panašius reikalus gal teks ir daugiau pakalbėti. Reikia, kad katedra būtų gyvas lietuviškas centras, kad jame plaktų lietuviškas (Nukelta į 2 psl.)

Vinco Mykoloičio-Putino „Valdovą“ repetuoja Los Angeles Dramos sambūrio aktoriai: Vincas Dovydaičis (Krušna), Ramūnė Vitkienė (Gerda), Antanas Kiskis (Mauras).

per gerai atsiliepi. Prieš 60 metų rašytas veikalas kai kam atrodė bus nusigyvenęs. Tačiau Mykoloičio-Putino veikėjai yra visada gyvi, su visomis žmogaus geromis ir blogomis savybėmis, su meile, kančia, pavydu, kerštu, pasiaukojimu. Kovos už genties laisvę nejučiomis atveda ir į mūsų, kad ir ne su ginklu laisvės kovos tėvyneje. Be to, žiūrovai turi progą nukilti į pagoniškosios Lietuvos gyvenimą. Norėjęsi Teatro festivaliui duoti ir, sakyčiau, šekspyrišką atspalvį. Leisti žiūrovui išgirsti gražią Mykoloičio-Putino dainuojančią kalbą, jo skambų sakini. Tikime, kad šis veikalas patarnaus ir šiam, jau septintam teatro festivaliui. Mes gi patys sau linkime, kad ir į šį festivalį susirinktų gausiai žiūrovai ir savo atvykimu pagerbtų mūsų visų festivalyje dalyvaujančių darbą.

— Prašyčiau išvardyti Jūsų sambūrio pastarųjų trejų metų laikotarpiu atliktus darbus.

Vincas Dovydaičis: Pirmiausia 1983 metais Los Angeles Dramos sambūris dalyvavo VI-jame Teatro festivalyje, kur Danutė Barauskaitė-Mazeikienė surežisavo Dalilos Mackalienės dramą „Nepripažintas tėvas“. Šis veikalas buvo paties Dramos sambūrio premijuotas. Tuoj po to dalyvavo Lietuvių fronto bičiulių V-tajame tradiciniame literatūros vakare kartu su rašytoju Anatoliju Kairiu. 1984 m. buvo Dramos sambūrio 30-tieji veiklos metai. Mums pakvietus, į Los Angeles atvyko iš Clevelando buvęs „Vaidilos“ teatro meno vadovas ir režisierius Petras Maželis, kuris šios sukakties proga surežisavo Algirdo Landsbergio, JAV LB Kultūros tarybos premijuota, komedija „Onos veidas“. Su šiuo veikalu Dramos sambūris, „Margučio“ kviečiamas, pasirodė dviejuose spektakliuose Chicagoje. Minint 30-ties metų sukaktį, buvo suruoštas pokylis — akademija, pagerbti 30 metų išdirbę sambūriečiai ir išleistas gražus Dramos sambūrio biografinis leidinys. Tautos šventės proga Dramos sambūris dalyvavo su ilga ištrauka iš Balio Srugos „Milžino paunksmė“. Švento Kazimiero bažnyčioje suruošė kon-

Los Angeles Dramos sambūrio jaunieji aktoriai „Valdovo“ generalinėje repeticijoje: Arvydas Raulinaitis (Gytis), Sigutė Mikutaitė (Danguolė) ir Sigitas Raulinaitis (Skaidra).

Popietė su Antanu Vaičiulaičiu Marylando universitete

VL. RAMOJUS

Sekmadienio, spalio 19 d., popietė į vieną Marylando universiteto salių sostinės ir apylinkių lietuvių atvykti pakvietė LB Washingtono apylinkės valdyba. Toje kilimais išklotoje, jaukioje universiteto salėje įvyko rašytojo Antano Vaičiulaičio pagerbimas jo 80-ties metų sukaktuvių proga.

Kai į universiteto rajoną iš visu pasių automobiliu važiuojamą vašingtoniško rašytojo Kazio Almeno knygoje *Sauja skatiku* aprašytu greitkeliu, diržu juosiančiu sostinė, buvo šviesi ir saulėta sekmdienio popietė, kaip šviesūs, sakyčiau, saulėti yra sukaktuvinių Antano Vaičiulaičio parašyti lyrikos ir prozos veikalai. Taip tą dieną atrodė, kad ir dangus laimina giedrios šypsenos mūsų rašytoją-sukaktuvinį.

Į minėjamą susirinko netoli šimto vašingtoniškių lietuvių. Tai nemažas skaičius, kai LB apylinkės sarašuose jų yra gal tik per du šimtus. Washingtono ir apylinkių lietuvių niekad negalėjo skystis neturėjimu savo tarpe rašytojų. Čia ilgą laiką gyveno, dirbo ir kūrė mūsų poezijos milžinai — Jonas Aistis ir Henrikas Radauskas. Abu jau mirę. Čia daugelį metų gyveno lietuvių literatūros klasikas Antanas Vaičiulaitis, poetas ir režisierius Jurgis Blekaitis, vidurinės kartos beletristas Kazys Almenas. Netolimos Baltimorės apylinkėse gyvena poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas, ilgokai dirbes Kongreso bibliotekoje, Washingtono. Todėl rašytojai šiame Amerikos žemyno kampe yra gerbiami, o Antanas Vaičiulaitis yra kaip ir jų patriarchas.

Jauki Marylando universiteto salė šiai šventei buvo prieinama dėl to, kad tame pačiame universitete branduolinius mokslus dėsto Kazys Almenas.

Antano Vaičiulaičio pagerbimo akademiją pradėjo Jurgis Blekaitis, įžanginiame žodyje taip aptaręs Antaną Vaičiulaitį ir jo kūrybą: Jis yra lietuvių literatūros klasikas. Jis savo kūryboje perduoda tradicinę lietuvių buitį, amžiams sutelktą žmonių išmintį, išreikštą tautosakoje, tiesioginį gamtos pajautimą, lyrinį bruožą, vaizduotę ir humorą. Labiausiai Vaičiulaitis laikytinas klasikų už tobulą kalbą, kuri jo raštuose tampa meniška, spalvinga, žodinga, drauge išlaikydama pilną gyvos lietuvių kalbos natūralumą, sakinio ritmą ir konstrukciją. Vaičiulaitis savo raštus užlieja skaidria, viltinga, jo giliai krikščioniškos pasaulėžiūros šviesa. Jo kultūrinis antstovas ant lietuviškų pamatų leidžia jam laimėti vakarietiškumą ir visuotinumą.

Po Jurgio Blekaičio įvadinio žodžio sukaktuvinį pasveikinti pakviestas svečių tarpe buvęs Lietuvos atstovas Vatikane ir šiuo metu einantis Lietuvos atstovo Washingtono pareigas Stasys Lozoraitis. Trumpam sveikinimo žodyje Stasys Lozoraitis priminė, kad šiandien pagerbiamas ne tik Antanas Vaičiulaitis, bet ir aplamai lietuvių rašytojas. O lietuvių tautai rašytojai ir kiti menininkai yra nepaprastai brangūs. Lozoraitis žodžiais, „dar taip neseniai, gal prieš šimtą metų, deka rašytojų, o ne šautuvų ir patrankų, mes buvome išgelbėti nuo visiškų pražūties...“

Pagrindinis kalbėtojas, istorikas Vincas Trumpa, specialiai atskridęs iš Kalifornijos, pasitiktas šiltai plojimais. Tai daugelį metų Washingtono gyvenęs asmuo, draugu ir pažįstamą labai mėgiamas, nors savo raštuose gal atrodo esąs daugiau stačiokiškas bei grubus. Tačiau reikia Vincą Trumpą asmeniškai pažinti ir tada nuomė susidaro visai kitokia: jis šiltas, atviras ir draugiškas

Antanas Vaičiulaitis
Nuotrauka Vytauto Maželio

žmogus. Jo paskaitos tema buvo „Keletas brūkšnių Antano Vaičiulaičio portretui“.

Paskaitos pradžioje priminęs, kad Antanas Gustaitis parašė naują humoristinę poezijos knygą, pavadintą *Pasiglostymo palaima*, Vincas Trumpa pažymėjo, jog nenorėtų, kad ir jo žodis „tik tokią palaimą teatnešu“.

Todėl jo paskaita nebuvo paneigriško atspalvio, bet konkreiti, dalykiška, neilga. Priminęs, kad Antanas Vaičiulaitis yra rašytojas, poetas, vertėjas, literatūros kritikas, o šalia to dar visuomenininkas, diplomatas ir net filosofas, Vincas Trumpa savo paskaitos mintis taikliausiai suvedė šiuose sakiniuose: „Antanas Vaičiulaitis daugiašakė asmenybė. Tačiau atrodo, kad visos tos šakos taip dailiai, tiesiog darniai ir drausmingai stiebiasi į aukštį, o ne kažkaip palaidai kotojasi ir blaškosi į šalis. Jis man primena daugiau aną Šešupės eglę ar kiparisą, o ne aną drūtą ties Nemunėliu ažuolą...“

Po paskaitos iš Philadelphiajos atvykęs dramaturgas Kostas Ostauskas asmeniškai pasveikino sukaktuvinį ir perskaitė Lietuvos rašytojo Juozo Apučio sveikinimą Antanui Vaičiulaičiui.

Antroji programos dalis buvo skirta sukaktuvinio kūrybai. Čia Mara ir Kazys Almenai dailiai perskaitė Antano Vaičiulaičio apysaką „Žodžių rinkėjas“, Jurgis Bradūnas su giliu įsigyvenimu perskaitė savo tėvo poeto Kazio Bradūno sveikinimus bei linkėjimus kaimynui Suvalkijoje — Antanui Vaičiulaičiui, prieš asmeniškųjų pridant taigpi ateitininkų meno draugijos „Satrijos“ ir Ateities literatūros

fondo leidyklos žodžius. Vaičiulaičių dukra Joana Vaičiulaitytė-Slavikienė perskaitė tris savo tėvelio eilėraščius, Kazys Almenas perskaitė antrojo, ši kartą bevardžio, rašytojo iš Lietuvos sveikinimą. Raštu jubiliją dar sveikino Česlovas Grincevičius Lietuvos rašytojų draugijos vardu. Užsklandai Jurgis Blekaitis, atverdamas savo talento gilumas, perdavė ilgą sukaktuvinį pasaką „Motiejaus šulins“. Akademija baigė pats sukaktuvininkas Antanas Vaičiulaitis, papasakodamas kai kuriuos savo vaikystės bei jaunystės epizodus. Tai buvo jau gilus pavakarys ir pro dideliu universiteto pastato langus krito pluoštai besileidžiančios saulės spindulių, tarsi vėl laimindami visada saulėtą sukaktuvinį šypsnį ir nemažiau saulėtą bei dailią Antano Vaičiulaičio prozą bei poeziją.

Į „Amerikos Balso“ irrašų aparatą buvo įrašyta popietės eiga. Jos svarbesnės ištraukos pasieks klausytojus Lietuvoje. Iš Vinco Trumpos paskaitos sužinojom, kad Antano Vaičiulaičio romana *Valentina* ruošiamasi išleisti Lietuvoje. Tai žinia, kad sukaktuvinio kūryba sugrįžta ir į tėvynę.

Moterų kūrybos popietė Los Angeles

Turbūt nesuklysiu pasakęs, jog Kunigaikštienės Gražinos vyresniųjų skaučių būrelis Los Angeles savo kultūrine veikla pralenkia bet kurią organizaciją. Šalia kitiems parankių balių, banketų bei gegužinių po stogu, jos savo energiją nukreipia kūrybinėn pusėn; surengia naudingą paskaitą, knygos sutiktuves, dailės parodą, atidaro biblioteką...

Ir štai spalio 12 d. sekmdienio popietė Sv. Kazimiero parapijos salėje gražinietės nuskaidrino visai naujovišką poezijos, meno ir muzikos spektakliu. Programos viršelyje užrašyta — „Nešu tau eilėraštį“.

Kas ypatinga, šio renginio visuomenininkas, organizavimas, pravedimas, atlikimas, vaišės) bei jokių išimčių atiteko moteriškai lyčiai. Girdeėjau, kad tam paskaita davė Chicago „geroji dvasia“ Marija Remienė, šiemet panašų dalyką pradėjusi tenykštėje scenoje. Be abejo, tai graži idėja, įkvėpusi ir Los Angeles vyresniųjų skaučių vadovę Violetą Gedgaudienę. Su Vandos Zelenienės ir kitų gražiniečių pagalba, ji pateikė visuomenininko turiningą meno šventę. Rengėjos nesitikėjo, kad salėje taip gausiai susiburs poezijos mėgėjai, su nemažu vyriškos nuosmėjimu. Ir sakytų man, kad mūsų laikai sumaterialiję, kad žmonės kratosi poezijos?

Be postringavimų turiu paražinti: popietės poetas — muzikinis etiketas buvo išlaikytas reikiamoje aukštumoje. Niekam nekliuvo skoningai, kukliai apsi-rėdžiusių poečių ir skaitovių garderobas. Abi muzikės, dėvintos prakilniai juodas suknišas, tik paryškino poetinį dvasingumą. Regėdamas ir jas, ir juodą fortepijoną, ir violončelę, ir salonines kėdes, skirtas poetėms, ir dar kai kurias patrauklias puošmenas, įsivaizdavau esąs Satrijos Raganos aprašyto senjojo dvaro svetainėje. Juk smagu kartais pasijusti aristokratu.

Įvado žodį tarė Violeta Gedgaudienė. Viešniai rašytojai Nijolei Jankutei teko supažindinimo darbas, išdėstytas tarpniais. Ji apibūdino visas: glauštai, aiškiai, esmingai.

Pirmoje dalyje savo kūrybą perskaitė Danguolė Sadūnaitė, Ona Mikailaitė ir Julija Švabaitė. Sadūnaitės subjektyviose „mirkniuose“ skambėjo sąlyčiai su gamta vasarą, rudenį, žiemą, pavasarį. Poetė stengiasi at-

skleisti kokį nors nuostabą aliuojantį reginį: miškas — raudonoji jūra; mano laukas angelu pavirto.

Švelniasielės Onos Mikailaitės lyrika, iš leidžiamo rinkinio *Ženkla medžiūose*, šviti teigiama religine pasaulėjauta. Anot Nijolės Jankutės, žmogišką Dievas — artimas poetės draugas.

Julijos Švabaitės poezijos tembras likimnis, įvaizdžiai konkretūs, jautriai išmintingi; tematiškoje — patirtis, susijusi su motina, Vilniumi, M. K. Čiurlioniu, Aušros vartais...

Los Angeles Dramos sambūrio aktorės Sigutė Mikutaitytė, Ema Dovydaitytė, Rasa Matienė paeiliui skaitė Janinos Degutytes, Juditos Vaičiūnaitės ir Onės Baliukonytės eilėraščius. Kalifornijoje tai irgi naujiena. Janina Degutyte, kad ir giliai subtili, nėra sudėtinga. Jos strofai Sigutė Mikutaitytė perteikė palyginti paveikiai. Sunkesnis uždavinys išliko kitoms skaitovėms, susidūrus su Vaičiūnaitės ir Baliukonytės išrankiais įvaizdžiais, metaforų žaismu, ritmo niuansais. Čia jau reikia ypatingo įsijautimo ir turinį, į eilėraščio struktūrą. Kiekviena pauzė svarbi. Gal todėl pastarųjų poečių kūriniai, nors ir neblogai skaitomi, neprabilo į auditoriją taip, kaip turėtų.

Antroje popietės dalyje Vitalija Bogutaitė tikrai užimponavo

klausytojus su įtaigia dvasine keilione — „iš savęs į save“. Poetė sodriai išryškino elegijos pagrindines frazes. Vidinis eilėraščio vaizdas tapo aiškus. Šalia manęs sėdėjęs Bernardas Brazdžionis pastebėjo: Ji rašo lyg iš Lietuvos čia atvykusi poetė — „svetimoj aplinkoj miršta žodis“.

Litūnės Suteimės poeziją perskaitė Sigutė Mikutaitytė (jos balso ir veido šiluma tarsi susilėdė vėsią „Bevardės žemės“ nuotaiką). Editos Nazaraitės strofai gerai interpretavo Rasa Matienė. Lidijos Šimkutės uždara jaunu pausaulį išgilino Ema Dovydaitytė. Eglės Juodvalkės herojės Marelės būsenoje pabuvojo Violeta Gedgaudienė.

Taigi popietės forumo atskleidė net septynių išėjimų parnasu deivių lyrika. Laimingas skaičius! Daugumos eilėraščių gaida minorinė. Išimtylėjimas į liūdesį tebėra jų kūrybos pagrindinė versmė. Grožis ir liūdesys eina susikabinę rankomis. Patos kokiai nors skambiai, totalitarizmo blogi apnuoginčiai metaforai čia nėra. Maistingo ar kovingo ritmo misija paliekama vyrams. Taip ir turi būti.

Abiejose dalyse pasirodė muzikinis duetas: violončelė grojo Jūratė Raulinaitytė ir fortepijonu skambino Raimonda Apeikytė. Su atsargiu švelnumu jos pagrėjo trumpus klasikinio re-

Lituanistikos katedros vėjau pabaigtuvėse 1986 m. spalio mėn. 4 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Vytautas Kamantas ir Lituanistikos katedros rėmimo komiteto pirmininkas dr. Petras Kisilelius.

Nuotrauka Jono Tamalauičio

peruaro dalykus (Pergolesi, Saint-Saëns, G. U. Faure, J. S. Bach, V. S. Dunlap). Taip pat Raimondos Apeikytės emocijos sklidiną „Motina“ ir Giedros Gudauskienės reljefišką, bet pernelyg ekspresyviai surištą lietuviškų dainų pyne.

Čia pat salėje vyko Nijolės Kentienės išradingu, modernišku mostu įkūnytų skulptūrų ir Rimos Kentaitės skoningai sukomponuotų, nūdienį dekoratyvumą pabrėžiančių serigrafijos laktų paroda. Ryškiai matyti abiejų menininkų profesionalumas. Jos vertos dėmesio

ir dažnesnio dalyvavimo mūsų tarpe.

Norisi palinkėti, kad šioji gražiniečių surengta žodžio, muzikos ir meno sutartinė taptų pasikartojančiu kultūrinu įvykiu — vertinga tradicija. Kas itin patiko žmonėms, tai tas programos/ mozaikinis įvairumas, dalyvių gausa (pasak Bernardo Brazdžionio: jos dalyviai, o mes padalyviai) ir pačios poezijos nuosirdus kontaktas su auditorija. Sutinku su Violetos Gedgaudienės baigiama mintimi: Neišgirstas žodis — našlaitis.

Pr. Visvydas

NAUJI LEIDINIAI

• LITUANUS vol. 32, no. 3 (Fall 1986). Lithuanian Quarterly Journal of Arts and Sciences. Numerio redaktorius: Jonas Zdanys. Administracijos: Jonas Kučėnas, 6621 South Troy Street, Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata bibliotekoms ir institucijoms 15 dol., kitiems 10 dol.

Šiame numeryje baigiamas Juozo Laučkos straipsnis apie Lietuvos parlamentarinę demokratiją. Povilas Reklaitis studijuoja Viduklės bažnyčios šv. Kazimiero paveiklo ikonografiją. Straipsnis gausiai iliustruotas ir akiai malonus. William A. Gudulonas tiria lietuvių parapijas Schuylkill County, Pennsylvanijoje. Skaitytos bus maloniai nustebintas, sužinojęs, kad lietuvių parapijos 1964-1980 m. periode sparčiausiai augo visų kitų tautinių parapijų tarpe (o šios sparčiau augo negu

teritorinės parapijos). Autorius pažymi, kad jokia lietuviška parapija Schuylkill County nebuvo uždaryta dėl narių stokos. Idomūs autorius atradimai ir tautiniai mišrių šeimų klausimai.

Numeris iliustruotas Algimanto Kezio fotografijomis iš jo knygos *Nature — Forms and Forces*. Knyga aptaria Silvija Kučėnaitė-Foti. Antanas Klimas recenzuoja Zigmo Zinkevičiaus pirmąjį *Lietuvių kalbos istorijos* tomą. Numeris baigiamas trumpa AABS konferencijos Madisone apžvalga.

Jei anksčiau žurnale pasitaikydavo dažnų korektūros klaidų, tai šis numeris tuo atžvilgiu daug tobulesnis. Už klaidas šiame numeryje atsakinga nefonetinė anglų kalbos ortografija, kaip žodžiuose „flourish“, „deities“. Susitvarkius su korektūra, dabar reikėtų atkreipti dėmesį į pačios anglų kalbos vartoseną, nes žurnalas pristato lietuviams gana plačią publikai. Už kai kuriuos kalbos nesklaidumus gali būti atsakinga praleista eilutė: „They conspired to organize a military coup d'etat and, if successful, turn the leadership of the country over to Antanas Smetona, the first president of the state to Augustinas Voldemaras, the first Prime Minister“ (p. 56). Už kitus tačiau atsakingi autoriai ar vertėjai: „The painting's composition and accessories indicate that here is continued the Polish-Lithuanian aristocratic-landed gentry portraiture tradition though adapted to an ecclesiastical-hagiographic theme“ (p. 71); „Composed of 52 sessions, 130 program participants fulfilled 190 scheduled events“ (p. 96). Vertėtų atsižvelgti, kad anglų kalba remiasi prielinksniais daugelyje tų atveju, kur lietuvių kalba remiasi linksniu galūnėmis, tad kilminink geriau naudoti „of“, negu galūnę „s“, ypač kai tas taikoma daiktams (kaip aukščiau duotą citatą iš p. 71, arba „the mud's swirl“ p. 61). Iš viso gal mums reikėtų savo tarpe daugiau nagrinėti su vertimis susijusius klausimus. Kaip, pavyzdžiui, reikėtų versti mūsų partijų pavadinimus, kurie neretai gana egzotiški? Juozo Laučkos straipsnyje „Valstiečiai

Džiaugsminga derliaus šventė

(Atkelta iš 1 psl.)

ka širdis. Neužtenka vien sienų ir šalto granito, bet reikia jame gyvybės, reikia lietuviško jaunimo. Ir vėl teks pasitempti ir padirbėti. Šiuo metu lituanistinėms studijoms yra užsirašę 32 studentai, keletas iš jų siekia magistro laipsnio arba yra doktorantai. Tai gana gražus skaičius, tad reikia žiūrėti, kad šis skaičius nemažėtų. Čia jau turėtų būti visos lietuviškos visuomenės rūpestis. Blogiausia yra, kai yra užmiegame ant laurų. Tad nepradėkime miegoti ir nepradėkime išsėtis, nes mūsų laukia platus darbo barai.

Stasio Barzduko fondą reikia ugdyti, kad jis išaugtų ir sukauptų tokią sumą, kurios procentais būtų galima efektyviai paremti katedros veiklą. Katedra turi būti jungtis, jungianti lietuvių mokslininkus ir intelektualus, visus lituanistikos specialistus. Joje turi virti lietuviškas gyvenimas: studijų savaitės, suvažiavimai ir konferencijos. Norint bent iš dalies to pasiekti, reikia turėti bent minimalų personalą. Neužtenka vien universiteto apmokamo profesoriaus, reikėtų, kad jis turėtų bent minimalią talką. Mes, vyresnioji karta, buvome įpratę savanoriškai dirbti ir be jokio atlyginimo lietuvišką vežimą vežti. Jau nesnieji ir tai kitaip žiūri, ypač aukštumos mokslus baigę, nėra linkę savo laiką aukoti. Be to, reikia eiti kartu su gyvenimu. Negalime sustingti vietoje ir stovėti, kai gyvenimas dideliu tempu pro šalį bėga. Šiame „jet“ amžiuje pasikinkęs žemaituką toli nenuvažiuosi. Tad ir lituanistinėms studijoms reikia modernių metodų.

Neužtenka katedra tik pavadinti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Lituanistikos Katedra, bet reikia, kad ji ir praktiškai tokia būtų. Reikia, kad ji būtų prieinama ir plačiojo pasaulio lietuvių bendruomenei. O tam jau yra reikalingas stipendijų fondas. Labai sunku tikėtis ir laukti, kad iš Pietų Amerikos ar Europos atvažiuotų studijuoti be stipendijų ar subsidijų. Taip pat tenka laukti, kad, turėdami katedrą, gal sulauksime rimtesnių studijų lietuviškais klausimais. Turint katedrą, rimtiems moksliniams veikalams jau bus galimybė prisiegti Illinois universiteto etiketę. Tokia etiketė yra labai reikalinga, tai yra savotiška „vizitinė kortelė“, kuri atidaro duris į universitetų bibliotekas, redakcijas ir mokslininkų kabinetus. Kaip matome, atsiveria labai platus ir nauji horizontai. Išsename iš parapiškos aplinkos į akademines platumas ir aukštumas. Mūsų išsivija nebėra kasyklų ar skerdyklų darbininkai, nebėra ta, kokią aprašė Upton Sinclair savo „Džiunglėse“. Turime labai daug pasiekusių akademines aukštumas, dirbančių profesūroje, tyrimų laboratorijose ar įvairiose institucijose. Turime ir labai iškilų asmenybių, kurie dirba vadovaujančiuose postuose erdvių užkariavimo srityje. Lietuviams nebėra svetimai nei verslo, nei moksliniai vadovaujantieji sluoksniai, tik gal tiems sluoksniams lietuviu vardas yra dar svetimas. Tad ir čia katedros dar laukia platus ir nepelsti dirvonai.

Baigdamas noriu įsijungti į bendrą džiaugsmą, kuris sklido pokylio metu, kai čekio įteikimą palydėjo šampano kamščių salves ir visuotinai giedamas „Gaudėmus igitur“.

Juozas Žygas

Lituanistikos katedros vėjau pabaigtuvėse 1986 m. spalio mėn. 4 d. Jaunimo centre, Chicagoje, kalba University of Illinois at Chicago kancleris Donald Langenberg, stovi: prof. Nicholas Morashevich, prof. Biljana Slijvic (Slavų ir Baltų

Nuotrauka Jono Tamalauičio

Šių dienų kapitalizmas ir mes

Pokalbis su „Ateities“ akademinio savaitgalio rengėju Jonu Pabedinsku

Siemet lapkričio 7-9 d. įvyks jau šeštas rudeninis „Ateities“ seminaras. Šį kartą savaitgalio paskaitų ciklas skirtas kapitalizmo temai ir jo kritikai iš krikščioniškosios perspektyvos. Kreipėmės į „Ateities“ akademinio savaitgalio ruošos būrelio vadovą Joną Pabedinską, prašydami mūsų skaitytojus supažindinti su šiuo metų savaitgalio programa.

— *Kodėl pasirinkote bendrą savaitgalio temą „Kiek mums vertas šių dienų kapitalizmas“?*

— Iš tikrųjų tokios temos gal geriau būtų diskutuojamos politinių partijų, bet šiais laikais jų svarstymuose pasisakymų ar straipsnių apie įvairias ekonomines sistemas ir specifiskai apie kapitalizmą labai retai pastebime. Esame girdėję iš kai kurių mūsų savaitgalio dalyvių pagėdavimu, kad šalia pokalbių apie literatūrą, lituanistiką, religiją ir t.t. būtų įdomu pažūrėti ir į krašto ūkio valdymosi sistemas.

— *Kodėl specifiskai kapitalizmas, o ne apskritai visokios krašto ūkio valdymosi sistemos?*

— Mūsų kuklaus paskaitų savaitgalio rėmuose stengiamės, kiek galėdami, koncentruotis prie siauresnės temos, norėdami, kad paskaitos būtų kuo rimtesnės ir konkretesnės. Užtat šį kartą norime pažvelgti į dabartinį kapitalizmą, kad ir tik iš poros aspektų. Tuo labiau, kad toji krašto ūkio valdymosi sistema yra daugelyje kraštų labai smarkiai puolama, o iš kitos pusės panašios ūkinės tvarkos vaisiai yra pasaulio pavydo taikiniu. Daugelis politinių ideologų, visuomenės moralistų ar teologų labai kietai pasisako prieš kapitalistinę santvarką. Gyvendami Šiaurės Amerikoje patys galime pastebėti šios sistemos trūkumus ir kartu kai kuriuos teigiamus faktorius.

— *Ar ne geriau būtų panašias temas palikti specialistų auditorijai ir jų diskusijoms?*

— Ir vienas forumas geras, ir kitas. Lygiai kaip literatūrinės temos yra diskutuojamos rašytojų ir profesionalų kritikų savo tarpe, bet dažnai ta pačios temos, kad ir supopuliarinta forma, pristatomos visuomenei. Ne vienas ekonomistas bus padaręs klaidą, ieškodamas krašto ūkio problemos sprendimų, bazuodamasis vien ekonominiiais faktoriais. Šiu metų Nobelio ekonomijos premijos laureatas James McGill Buchanan buvo pažymėtas už jo „public choice“ teorijas, kurios kaip tik aiškina viso viešojo gyvenimo įtaką į krašto ekonomijos vystymąsi ne tik pagal nusistovėjusius ekonominius dėsnius, bet ir atsižvelgiant į krašto valdininkų poveikį, kurie dėl savo ambicijų ar vien dėl noro kartais įtikti balsuotojams veikia krašto ūkį, nežinodami pasekmių. Užtat plačiosios visuomenės supratimas ir dėmesys krašto ūkio eigai visais atvejais yra skatintinas.

— *Tad kokius svarstymus siekiate per šį akademinį savaitgalį mūsų visuomenei pateikti?*

— Kad ir trumpai nutarėme pažūrėti ne į klasikinį kapitalizmą, koks egzistavo prieš 100 metų, bet į šiandieninį, jau gerokai pasikeitusių. Atrodo, kad prelegentai ir komentatoriai žada traktuoti kapitalizmą kaip idėją, kuri šiek tiek „sužmoniškęs“, bet kuri iš esmės užkliūva tiek Katalikų Bažnyčiai, tiek daugeliui mūsų laikų ideologų. Palyginsime kapitalistinę sistemą su komunistine ir padiskutuosime socialinį aprūpinimą šiose santvarkose.

— *Ar iš viso verta į kapitalizmą taip labai gilintis?*

— Taip, kadangi jis yra beveik visuotinai kritikuojamas, kaip tiktai savanaudžiams ir beširdžiams naudinga krašto ūkio tvarkymosi sistema, ypač tokia, kokia ji yra Amerikoje. Iš kitos

Jonas Pabedinskas atidaro 1982 m. „Ateities“ akademinį savaitgalį Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje.

Nuotrauka Jono Kuprio

pusės, beveik neradime neturtingo krašto, kuriame paprasti darbininkai nesvajotų atvažiuoti į Ameriką ar kitus kapitalistinius kraštus todėl, kad čia gautų galimybę gerai uždirbti, nors ir labai sunkiai dirbant. Nežmirština ir tai, jog ir lietuvių tremtinių dauguma geriausiai įsikūrė kapitalistiniuose kraštuose.

— *Jūsų profesija — tarptautinė prekyba. Darbo reikalais keliaujate po daugelį pasaulio kraštų, įskaitant ir „neišsivysčiusiuosius“. Kokios Jūsų asmeniškos pažiūros į kapitalizmą ir ūkio krašto ūkio tvarkymąsi?*

— Kai pasižiūri daugelyje kraštų į praktinį, kasdieninį ekonominį gyvenimą, o ne į teorijas, pamatai, kad sunku tvarkytis pagal nustatytą ideologiją: ar tai būtų grynas kapitalizmas, ar kolektyvizmas. Ir vienokioj, ir kitokioj sistemoj yra daug trūkumų. Šiuo klausimu nedaug padeda ir daug gero norinčios institucijos, kaip, pvz., Katalikų Bažnyčia, nes beveik be išimties girdėti patarimai tiktai kaip turtingai pasidalyti, o kaip ji pasigaminti patarimų nėra arba jie dažnai netikę. Užtat daug puikiai skambančių teorijų sužlugo Afrikos kraštuose, kai pasidalijus kolonistų turta reikėjo jiems patiemis kelti krašto ir jo piliečių gerovę. Iš kitos pusės vis užmirštam: kiek dešimtmečių ar net šimtmečių sunkaus ir techniskai pažengusio triūso yra įdėta į

kiekvieną kvadratinį kilometrą Europoje, Šiaurės Amerikoje ar Japonijoje. Nauji kraštai nori pasiekti to per kelerius metus, o to nepajėgdami kaltina išsivysčiusius kraštus savanaudiškumu ar jų kraštų praieityje kolonizavimu.

Būčiau už „atsakomąją privatizaciją“ krašto ūkyje. Tai prileidžia, kad krašto santvarka būtų tokia, kurioj reiktų kuo mažiausiai biurokratų dirgavimą, nors pramonės ir verslo apvaldymas yra būtinas, kad neįvyktų, kaip dabar yra JAV, kur pagal vėliausius duomenis 0,5 nuosimčio amerikiečių valdo daugiau kaip 25% visų šio krašto nuosavybių.

Prieiti gerų išvadų ekonominiis klausimais neleidžia ir perdėm kolektyvistinio nusistatymo pasaulinė spauda. Jeigu yra toks reiškinys, kaip „a military industrial complex“ su savo siektais, tai, sakyčiau, yra ir kitoks susigrupavimas: tai „a media-academia complex“, kuris savo kolektyvistines žemės ūkio tvarkymosi idėjas sėja jaunimui mokyklose, o dauguma krašto žinybos (spauda, radijas ir televizija) visus komentarus ir žinias košia per savo kolektyvistinio palankų sieta. Taip yra todėl, kad tas „media-academia complex“ labai savanaudiškai puoselėja ekonomines teorijas, kurios užtikrintų jiems gerą gyvenimą ir profesinę laisvę, kad ir ekonomiskai varžydami visus kitus piliečius.

— *Įdomu, kad panašų priekaištą kapitalizmo kritikams daro italingas JAV sociologas ir, dera ji vadinti, protestantų teologas Peter L. Berger savo naujam veikalė „The Capitalist Revolution: Fifty Propositions about Prosperity, Equality and Liberty“ (New York: Basic Books, Inc., 1986). Bet ar tai reiškia, kad kapitalizmas šiuo metu itin reikalingas tokios nuodugnios aplogijos, kaip ją vykdo Berger, katalikai Andrew Greeley, Michael Novak ir kiti?*

— Sunku ginti kapitalizmą kaip idėją, nes jis bazuojasi individualizmu ar bent šeimos vienetu, o tai daugeliu atveju suprantama kaip sąvoka, kuri yra antisociali, savanaudiška, savo artimą užmirštanti ir t.t. Komunistai jau prieš 100 metų pastebėjo ryšį tarp šeimos ir kapitalo. Jiems tada rūpėjo suardyti šeimą, kuri kludė praveisti pilną kolektyvizaciją visuomenėje. Užtat „Komunistų manifeste“ jau tada sakoma: „Panaikinimas šeimos! Ir patys radikaliausi pasikarsčioja prieš šį komunistų pasiūlymą. Kuo bazuojasi šių dienų šeima, buržuazinė šeima? Kapitalu, privačiu uždarbiu“. Jei atidžiai paskaitytome manifestą, matome, kad komunistai norėjo panaikinti privatus kapitalo sąvoką ir taip sunaikinti šeimą. Privatus uždarbis, šeimos kapitalo, privačios iniciatyvos puolimas dažniausiai pagrindžiamas visų žmonių gerovės motyvais, kuriais norima pabrėžti reikalą piliečiui rūpintis ne tik savimi, bet ir savo kaimynu. (Ar tu nori, ar nenori, ir ar jis vertas, ar nevertas...)

Jei noras sau uždirbti ir sau sukurti turta yra moraliai nepriimtina idėja, kaip savanaudiška, nes ji iškelia individo siekius aukščiau visuomenės ir tavo kaimyno gerovės, tai kaip turime traktuoti pačias gražiausias žmonijos sąvokas: motinystę ir šeimą? Jos atsiskleidžia pačiu savo stiprumu ir idealu, kada iškyla reikalas pasiaukojimo savo vaikams, lojalumo savo šeimai. Komunistai neklydo, atakuodami šeimą kaip kliūtį kolektyvizmui, o vėliau ir motinystę, kuri daro skirtumą tarp mano ir tavo vaiku, bet tuo pačiu išsiskiria istorijos pačius herojiškiausius veiksmus.

Šimtmečiais Katalikų Bažnyčia, atrodo, bus siekusi visuomeniskai gyventi ir garbinti Dievą — nuo pat pirmųjų krikščioniu, per vienuolynų žydėjimo laikus, iki feodalizmo laikų. Užtat individualizmu pagrįstas kapitalizmas bažnytiniam galvojimui teoriškai yra svetimas, ypač galbūt Vatikane, kuriame kasdienybė mažai rišasi su motinyste, šeima, demokratija ir reikalu sau ir šeimai uždirbti duoną. Tačiau praktiskai teologai ir moralistai remiasi individui, kaip atsakomingu veikėju. Taip pat ir į šeimą jie žiūri, kaip į individų mokyklą. Nors skatinama artimo meilė Bažnyčia neatsisako nei šeimos, nei individo

pirmenybės. Tai nereiškia, kad valstybės neturi apsaugoti nuo gobšų šeimų, sukty individų ir daug turto turinčių savo ekonominės galios piktnaudojimo.

— *Taigi atrodytu, kad reikia iš iš dalies ir peikti, ir girti kapitalizmą?*

— Koks jis buvo kitados, paliksime istorikams tyrinėti, o per šį akademinį savaitgalį pažiūrėsime į dabartinius jo trūkumus ar plusus. Žinoma, pati kapitalizmo idėja nėra teoriškai patraukli ir susilaukia kietos kritikos ne tik dabar iš Katalikų Bažnyčios hierarchijos, bet anksčiau ir iš lietuvių katalikų veikėjų. Tai išryškės, klausantis paskaitininkų tėvo Petro Dauginčio, S.J., ir dr. Kęstutis Skrupskelio. Iš kitos pusės, labai patraukli komunistinė sistema teorijoje nėra davusi gerų vaisių praktikoje. Tai irgi bus įdomu padiskutuoti savaitgalio programoje.

— *Supažindinkite su visa šio „Ateities“ akademinio savaitgalio programa.*

— Penktadienį, lapkričio 7 d., kviečiame visus atsilankyti į vakaronę Jaunimo centro kavinėje 7:30 v.v., kur sutiksime jaunųjų poetų — Vainio Aleksos, Sauliaus Kubiliaus, Jolantos Malerytės ir Gintarės Remeikytės — naująją knygą *Keturi*, tik šią vasarą išleistą Ateities literatūros fondo. Jų kūrybą aptars poetas Kazys Bradūnas, o deklamuos Aušra Jasaitytė, Kristina Likanderytė ir aktorė Laima Šulaitytė. Susipažinsime ir su tužino jauniasių tapytojų, grafikų ir fotografų darbais, kurie bus išstatyti Ateitininkų namuose tą savaitgalį. Jų paroda rūpinasi dailininkė dr. Marytė Gaiztienė.

Šeštadienio ir sekmadienio programa vyks Ateitininkų namuose, Lemonte. Lapkričio 8 d. tėvas Petras Daugintis, S.J. nušvies Katalikų Bažnyčios pasisakymus apie kapitalizmą ryšium su socialiniu teisingumu, prof. dr. Kęstutis Skrupskelis iš University of South Carolina skaitys paskaitą „Ateitininkai ir moralinė kapitalizmo kritika“; dr. Valdo Samulevičiaus iš Toronto paskaita palygins kapitalistinę sistemą su komunistine. Jiems koreferuos kun. Vytautas Bagdanavičius, kun. dr. Pranas Gaida ir Jonas Pabedinskas. Sekmadienį, lapkričio 9 d., po šv. Mišių 11 v.v., kurias aukos ir pamokslą sakys kun. Leonas Zaremba, S.J., 12:30 v. p.p. bus simpoziumas: „Socialinis aprūpinimas ir dabartinė kapitalistinė sistema“, pravedamas dr. Augustos Šaulytės. Jame dalyvaus dr. Jonas Daugirdas, Mykolas Drunga, dr. Antanas Razma, Jr., ir dr. Adolfas Šležas. Tuo baigsis „Ateities“ akademinio savaitgalio programa, bet po to vyks ateitininkų medicų korporacijos „Gajos“ metinė šventė, kurioje savaitgalio dalyviai irgi kviečiami dalyvauti.

Kaip ir kiekvieną rudenį akademinio savaitgalio rėmuose taipgi vyksta Ateities žurnalo metinis vakaras. Jis bus šeštadienį, lapkričio 8 d., 6 v.v. Ateitininkų namuose. Jo metu bus įteikta, šiais metais Ateitininkų Federacijai pavesta paskirti, religinio veikalo premija, kurios mecenatas yra kun. J. Prunskis, bei paskelbtos Ateities žurnalo kūrybos premijos jaunesiems bendradarbiams. Po šiltos vakarienės (kuriai vietas užsisakyti prašoma iki sekmadienio, lapkričio 2 d., vakaro, skambinant 246-5390 tarp 5 ir 10 v.v. arba 352-3505 tarp 6 ir 7 v.v.) meninę vakaro programą atliks liaudies dainų vienetas „Serenada“ iš Toronto, kurį sudaro: Ramūnas Underys, Vaidotas Vaičiūnas, Edis Norkus. Visus čikagiečius ir apylinkių lietuvius kviečiame dalyvauti „Ateities“ akademinio savaitgalio programoje arba, pagal išgales, atsilankyti atskiruose jo renginiuose.

Eleonora Marčiulionienė Angelas (keramika) Nuotrauka Algimanto Kežio

Werner Bergengruen

VELINĖS

*Lyg juodvarniai suklykia vėjai,
Metus kapuosna palydėjai.
Laukuos sūtemsta mirtinai,
Užspringsta dūmais kamina.*

*Ir vargšės sielos išropoja
Iš tvėnkinių, kuriuos apstoje
Nendrynai, iš ūhi slaptų
Ir iš smiltynų nėsvestų.*

*Iš tamsumos taip prisiplake,
Apstoja josios tavo žvaikė,
Ją ēda, kol neliks liepsnos:
Joms reikia sielos dar vienos.*

ANGELE

*Nepaliki manęs vieno,
Kai degs žvaikė jau vaškine,
Kai helionei paskutinė
Kaulai sudrėbės tą dieną.
Nepaliki manęs vieno.*

*Nepaliki manęs vieno,
Paskutinei nakčiai raustant,
Duok tvirtybės man pajauti,
Kad gyvybė mirtį gena.
Nepaliki manęs vieno.*

*Nepaliki manęs vieno,
Kai jau vandenys kartieji
Bus prigrirdyt išsilieje,
Versk juos į vestuvių vėna.
Nepaliki manęs vieno.*

*Nepaliki manęs vieno,
Jau toli draugai išklyde,
Niekas jau manęs nelydi,
Vien tu draugas man iš seno.
Nepaliki manęs vieno.*

*Nepaliki manęs vieno,
Vesk iš įkapių lininių
Į tą šalį begalinę,
Kur visų Pradžia gyvena.
Nepaliki manęs vieno.*

Vertė ALFONSAS TYRUOLIS.

Werner Bergengruen (1892-1964) — Rygoj gimęs poetas ir beletristas. 1936 m. perėjo į katalikybę. Jo lyrika turi realistinų, ekspresionistinių ir barokinių bruožų. Daugiausia istorinio pobūdžio romanuose kėlė amžinosios tvarkos ir istorinio vyksmo prasmes problema. Kai kur yra panaudojęs ir lietuvišką tematiką. — A. T.

RELIGINĖS SKAITYBOS BŪRELIO SUSIRINKIMAS

Religinės skaitybos būrelio susirinkimas bus sekmadienį, lapkričio mėn. 2 d., 11:30 v.r. Jaunimo centre, Chicagoje. Velinių progą bus nagrinėjamas skaityklos teologijos vystymasis, remiantis teologo Jacques Le Goff raštais. Pokalbis praves Viktorija Matranga. Gruodžio ir sausio mėnesių susirinkimuose numa-

toma nagrinėti „Krikščionis gyvenime“ leidyklos neseniai išleistą Joseph Fitzmyer, S.J. knygą *Raktiniai klausimai apie Kristų: Naujojo Testamento atsakymai*. Autorius yra vienas svarbiausių JAV katalikų Šv. Rašto mokslininkų. Aptardama Šv. Rašto duomenis apie Kristaus prigimtį, ši jo knyga padeda suprasti ir šiuolaikinį Šv. Rašto tyrinėjimą.

1983 m. „Ateities“ akademinio savaitgalio vakaronėje: paskaitininkas prof. dr. Kęstutis Skrupskelis, Bronius Gaiztis, dr. Marytė Gaiztienė, dr. Adolfas Damušis, Toliau matyti: Apolinaras P. Bagdonas, Matilda Marcinkevičienė, Česlovas Grincevičius, Stasys Zilevičius. Nuotrauka Jono Kuprio

Latvių dailės paroda Lietuvių muziejuje

ADOLFAS MARKELIS

Nežiūrint giminingų kalbų panašumo, negalime su latviais susikalbėti lietuviškai, nei jie su mumis — latviškai. Mums reikia vertėjo latvių turtingos literatūros pažinimui. Tik muzika ir menas neturi barjerų. Gyvendami kaimynystėje istorijos eigoje nutolome vieni nuo kitų ne tik kalbiškai, bet ir kitais atžvilgiais: broliškas giminytės ir sienų artumas dažnai tampa pažinimo ir nuosirdaus sugyvenimo stabdžiu. Be prarastos Nepriklausomybės prisiminimų spaudoje ir vieno kito bendro baltiečių politinio susitikimo, artimesnio bendradarbiavimo nematyti, nebent tarp akademinio jaunimo, kuriam barjerai neegzistuoja, o anglų kalba abipusiai ji riša. Trumpas dvidešimties metų nepriklausomo gyvenimo blyksnis žybtelėjo, nespėdamas nuvesti gilesnių kultūros ir visuomeninio gyvenimo klotų. Tai žaibo švystelėjimas, kad jam užgesus būtų dar tamsiau. Tiesa, Antrojo pasaulinio karo metu tamsa užlėjo visą pasaulį, tačiau debesys beveik visur išsisklaidė, išskyrus Pabaltijį. Bendrį istorijos smūgiai, ypač pokariniai, turėtų mus, baltus, artinti: mes plaukiame tame pačiame laive gyvenimui ar mirčiai. Vienas suartėjimo pavyzdys yra Lietuvių dailės muziejuje vykstanti dešimties latvių dailininkų paroda, neatstiktinai sutampanti su Latvijos Nepriklausomybės paskelbimo prisiminimu. Tegu ligšiol mus skyrė barjerai išnyksta: dailė kaip ir daina kalba tarpautine kalba — pati savimi. Taigi ji kalba ir latviškai, ir lietuviškai.

Dailininkas Vaitas Simanis prie vieno iš savo tapybos darbų.

Uldis Krumins. Gimęs Rygoje. Baigęs Chicagos dailės institutą, tęsė studijas Italijoje ir Prancūzijoje. „Mano darbo tikslas yra tapyba apie pačią tapybą. Kaligrafinė vertė, kaip panaudoti dažus ir tušą ir jų išskirtinis pasirinkimas, yra mano kūryboje patys svarbiausi bruožai“.

Inese Liepins, gimusi 1958 m. Oak Park, Illinois, baigusi Chicagos dailės institutą. „Savo darbe aš naudoju audinių skiautes ir keramikos objektus, juos nuspalvindama akrilinais dažais, kad įteisinčiau savo meną“. Žavios spalvomis ir naudodama kontrastinius at-

spalvius bandau išgauti virpėjimo įspūdį“.

Ojars Steiners, gimęs Latvijoje, baigęs Chicagos dailės institutą, keliavęs studijavęs dailę Italijoje, Prancūzijoje ir Ispanijoje. Turėjo daug parodų Chicagos dailės institute, Heron Museum of Art, Indianapolis, Indiana, New Yorke, Toronte ir Stockholme. Tapo akrilinais ir aliejiniais dažais. Jo abstrakti kūryba rodo ekspresyvią spontaniškumą ir drąsų spalvų pasirinkimą.

Arvids Strals, 1923 m. gimęs Latvijoje, ten baigęs agronomijos mokyklą. Po Antrojo pasaulinio karo gyveno Vokietijoje, Anglijoje, Kanadoje. Apsistojo Chicagoje, kur 1976 m. turėjo pirmą individualinę parodą. Beveik visi jo darbai abstraktūs. Naudoja metalą ir medį. Siekdamas paprastumo, akcentuoja naudojamos medžiagos vertę, ypač pabrėžia judesį. Daugiausia jo darbai tinkami lauko interjerui.

Janis Strods, savo kūryba išgarsėjęs Latvijoje, Vokietijoje ir Amerikoje. Dalyvavo daugelyje parodų Chicagoje, Milwaukee, Grand Rapids ir Indianapolyje. Chicagos dailės instituto galerija turi jo kūrinių pardavimui ar skolinimui. Apdovanotas specialiu žymeniu Latvių dainų šventėse New Yorke ir Milwaukee. Taip pat jis buvo kviečiamas į Lietuvių dailininkų parodą kaip jūry komisijos narys. Kalbėdamas apie kūrybą, Strods ją taip apibūdina: „Daugelis galvoja, kad kūryba yra pramoga, bet aš manau, kad tai yra svarbus, įtemptas darbas. Tai sielos

Arvids Strals „Gundymas“ (Pleno skulptūra)

alinimo ir nervų naikinimo procesas“.

Ši dešimties dailininkų paroda nereprezentuoja viso latvių meno išeivijoje, bet, ją apžvelgę, galėsime susidaryti bent apytikrą vaizdą apie jų kūrybines pastangas ir rezultatus. Nepriklausomybės prisiminimo programa sveikiname juos: „Lai dzivo Latvija“.

Parodą rengia Lietuvių dailės muziejus Jaunimo centre, Čiurlonio galerijoje. Ją organizuoja Ruta Jostons ir Emilijus Holenderis. Paroda atidaroma lapkričio 7 d., 7 v.v., ir tęsis iki lapkričio 16 d. Visi kviečiami susipažinti su broliškos tautos daine.

Jaunimo dailės paroda per „Ateities“ akademinį savaitgalį

Pokalbis su jos rengėja dail. Maryte Gaižutienė

— „Ateities“ akademinis savaitgalis Chicagoje šį rudenį įvyks jau šeštą kartą. Bet dailės paroda, kaip jo programos dalis, bus pirmoji. Kaip kilo mintis ją ruošti? Kaip sekėsi telkti pačius jaunuosius, tik pradėjančius kurti? Kas Jums talkina parodos ruošimo darbe?

— Akademinio savaitgalio rengėjas Jonas Pabedinskas pasiūlė parodos mintį ir kvietė mane padėti parodą organizuoti. Mintis atrodo įdomi ir vertinga, tad ir sutikau prisidėti. Jaunieji dailininkai, su kuriais man teko dar vasaros metu susitikti, buvo teigiamai nusiteikę šiuo reikalu ir dar ateitininkų jubiliejinėje stovykloje Dainavoje pavyko užmegzti pradinis ryšius su torontiškaisiais ir apsispręsti teigiamai dėl parodos ruošimo. Į parodos dalyvių kvietimo darbą įsijungė Viktutė Venclovaitė ir jos padėjėjos, o ypač Renata Bielskytė.

— Ateitininkų namuose, Lemonte, iki šiol bandytos ruošti parodos rengėjams keldavo didelius galvosūkius, nes namų aplin-

ka vargiai ar tinka dailės kūrinių išstatymui. Kaip Jūs rungties su šia patalpa ir sąlygų problema?

— Ateitininkų namuose nėra menui paskirtos vietos, bet tai nereiškia, kad menui nėra vietos. Tai tik reiškia, kad reikalinga didesnis pastangų. Šiai meno parodai mes žadame įsigyti „pegboard“ tipo lentas, kurios susilanksto, kada nėra naudojamos. Tam projektui yra kviečiami mecenatai ir renkamos aukos. Susiduriam taip pat ir su apsvietimo problema Ateitininkų namuose, tačiau lempų įsigijimą paliksime tolimesnėms jaunųjų dailininkų parodoms.

— Šioje parodoje savo darbus ekspozuoti buvo kviečiami visai jauni, dar labai „žali“ menininkai. Kai kurie iš jų pirmą kartą iš viso viešai drįsta parodyti savo darbus. Kiek jų? Kas jie? Iš kur — ar tik iš Chicagos apylinkių ar ir iš kitų krašto vietovių?

— Šiemet teko surinkti vienuolika jaunų menininkų, kurie sutiko parodoje dalyvauti. Kadangi jie buvo renkami per

Afganistano laisvės kovotojai

Nuotrauka Jono Dovydeno

Iš Lietuvių fotografų išeivijoje metinės parodos, šiuo metu vykstančios Čiurlonio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

Tautinės kultūros dienos De Paul universitete

De Paul universitetas yra vienas iš žymesnių Chicagoje. Jame yra apie 12,000 studentų. Daugelis ir lietuvių yra jį baigę. Šiuo metu tame universitete dėsto keletas lietuvių: dr. Jurgis Ansysas — chemija, Danutė Juraitė — biologija ir dr. Gražina Budrytė — sociologija.

Trijų profesorių rūpesčiu tame universitete š. m. lapkričio 7-8 d. bus turinama programa, kuri koncentruosis prie kūrybinio tautinės tradicijos. Iniciatyvos tą suorganizuoti ėmėsi trys profesoriai: Therese L. Baker, Paulis Anstrąs (latvis) ir mūsų lietuvaite Gražina Budrytė. Jiems pasisekė iš Illinois Humanities tarybos ir Illinois menų tarybos bei iš paties De Paul universiteto gauti lėšų tokį renginį platesniu mastu surošti. Čia reikia suminėti ir Eglę Žygaite, kuri dirba Illinois menų taryboje. Jai įvairūs tautiniai reikalai yra artimi ir ji pasistengia pravesti reikiama parama.

Šis ypatingos svarbos renginys prasidės lapkričio 7 d. 7.30 v.v. De Paul bibliotekoje, 2323 North Seminary Street, ketvirtame aukšte. Čia bus knygų paroda, kurią suorganizuos Balzeko lietuvių kultūros muziejus ir Latvių tautinis muziejus. Norima parodyti, kad mūsų tautybės moka ne vien kurti spalvingą liaudies meną, bet taip pat vertina ir knygas. Čia bus ir priėmimas.

Pilna programa bus lapkričio 8 d. Prasidės tame pat name, vadinamoje Schmitt Academic Center patalpoje, pirmame aukšte, 154 kambaryje. Čia bus simpoziumas — paskaitos. Prasidės 9:30 v.v. Kalbės iš Kalifornijos atskridusi profesorė Marija Gimbutienė. Jos paskaita bus pagrindinė. Ji išsyrškins tautinės kūrybos bruožus, randa mūsų iškasenose, ir aptars jų išlikimą velesniais amžiais. Prof. Valters Nollendorfs kalbės apie tautinius motyvus ir temas literatūroje ir muzikoje. Tą temą plėsdamas, kalbės ir prof. Bronius Vaskelis.

Po pietų, 1:30 val., dainuos lietuvių Dievturi ansamblis, palydimas senovinių muzikos instrumentų, o 2:30 — komp. Dariaus Lapinsko koncertas — jo sukurtos operos melodijos.

Tą pačią dieną bus ir parodos. Nuo 12 val. iki 5 val. p.p. Lietuvių tautodailės institutas ir latvių menininkai demonstruos, kaip gaminami tautiniai puošmenys, tautinių raštų audimas, verpimas, puodų žiedimas, velykaičių marginimas, šiaudinukų ornamentai. Tas viskas bus už penkių blokų, Halsted ir Fullerton gatvių kampe, įėjimas iš Belden gatvės. Šios parodos bus netoli nuo rūmų, kur vyks latvių ir Lapinsko koncertai.

Vyks taip pat nuotraukų paroda, kurią organizuoja Algimantas Kezys; bus dabarties meno paroda, taip pat paroda, vaizduojanti imigrantų istoriją. Jos bus meno galerijoje, Stuart Center rūmuose. Šeštadienio vakare 8 val. bus koncertas pirmo aukšto saleje 2324 North Seminary, Stuart centre. Čia koncertuos iš Bostono atvykusi latvių tautinės muzikos grupė Kolibri. Iš Bostono atskridusi lietuvių Sodaoto grupė, atkurdama lietuviško kaimo nuotaikas, dainuos liaudies dainas ir atliks liaudies šokius. Bilietus galima iš anksto rezervuoti telefonu 341-8441. Vaikams ir senimui tik po 2.50 dol.

Tai didelis užmojis. Gal net didžiausias mokslinis tautinės kultūros užmojis iš visų įvykusių universitetuose Chicagoje. Šio renginio biudžetas apie 30,000 dol. Reikia pasidžiaugti mūsų sumaniais profesionalais ir tautinių meno vertybių mylėtojais, kurie ėmėsi šį tautinės kultūros renginį suorganizuoti. Reikia laukti, kad ir Chicagoje lietuvių tuo susidomės, kaip susidomėjimą parodė universitetas, kuriame dirba daug gražios iniciatyvos rodanti jį mūsų profesoriai ir kur yra gera grupė lietuvių studentų.

Juozas Prunskis

Naujos knygos pirmu žvilgsniu

• Marija Tūbelytė Kuhlmanienė. **ISIBROVĖLĖ.** Novelės. Chicago: Lietuviškos knygos klubas, 1986. Spausdino *Draugo* spaustuve, 4545 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629. Viršelis autorės Marijos Tūbelytės Kuhlmanienės. 172 psl. Kaina — 7.50 dol. Su persiuntimu — 8.90 dol. Gaunama „Drauge“.

Marija Tūbelytė Kuhlmanienė

Rinkinį sudaro 17 novelių. Dauguma jų trumpos, pasakojimas sklandus ir struktūra nesudėtinga. Atskleidžiama pagrindiniai veikėjams psichologiškai grėsminga situacija, kuri išriškina perdm dramatiška realių įvykių atomazga: šešiametė dukrelė per jos gimtadienį Tėvelis pasako, jog už viską labiau norėjęs turėti sūnų — iš to kyla dukters sukurtas aukojamasis laužas („Apie Žibutę“); ji išimylėjusi jaunuolei vaikiną prisipažįsta buvęs jos motinos

grafikos, aliejinės tapybos ir pastelių. Taip pat skulptūra, video ir sidabro darbai. Kiekvienas dailininkas žada parodyti po tris ar keturis darbus šioje parodoje.

— Kas būdinga šiuo jaunųjų žmonių kūrybai? Ar galima iš jos susidaryti vaizdą apie dabartinio mūsų jaunimo pasaulėjautą — kas jiems svarbu, ko jie pasaulyje ilgisi, kuo nepatenkinti, kuo džiaugiasi?

— Gal dar per anksti pasakyti, kokia kryptis šie darbai eina. Parodai įvyks, jos aprašymas gal tą tiksliau atskleis. Man asmeniškai yra įdomu, kad turim daug jaunimo, kuris eina į tokias neįprastas sritis, kaip menas ar fotografija. Šis jaunimas nebijo eksperimentuoti ir bazuotis savo gabumais. Mes, vyresnieji, galim jais džiaugtis ir juos paremti.

JAUNŲ MUZIKŲ KONCERTAS

Ilona ir Kristina Kuprevičiūtės, pianistės Andriaus Kuprevičiaus dukros iš Clevelando, koncertavo Brooklyno Kultūros židinyje. Jos buvo pakviestos LMK federacijos pirm. Marijos Žukauskienės. Klausytojai žavėjosi koncerto programa, Kristinai skambinant pianinu, o Ilonai grojant trimitu — trompete. Nors žmonių nebuvo daug, bet visi buvo patenkinti jaunomis menininkėmis, kurios parodė savo talento aukštį.

LIETUVIŲ FOTOGRAFŲ POPIETĖ

Šiemetinės Lietuvių fotografų išeivijoje parodos uždarymas ir premijų įteikimas parodos konkurso laimėtojams bus lapkričio 2 d., sekmadienį, 3 val. p.p. Jaunimo centro kavinėje. Programoje: supažindinimas su Algimanto Kefio nauja fotografijų knyga *Faces of Two Worlds: A Study in Portraits of the Lithuanian Immigrant Experience*. (Volume I, Lithuanian Immigrants to Illinois 1949-1974). Bus rodomos knygos nuotraukų skaidrės. Šią popietę rengia Budrio vardo lietuvių foto urchvas.

meilužiū („Apie Jūrą“), gera tetulė paveržia iš draugės jos dukrytės meilę, o tada ją keršydama už vyrą paviliojimą mergytę ir save pražudo („Nobeha“). Subtilesnė yra rinkinio titulinė novelė „Isibrovėlė“ — Jonės Janulaitienės beveik išpildęs noras pasisavinti savo draugės Vilės vyrą ir jos ištaigingą rezidenciją dėsningai baigiasi nesėkme. Skaitytoją gali šviežiai nuteikti autorės nesiribojimas vienu kuriuo nors laiku ar vieta — veiksmas gali vykti ir Nepriklausomybės laikų Palangoje, ir dabar Amerikoje, ir Bavarijoje, ir Tolimuosiuose Rytuose. Gal todėl, kad ir pati autorė geografiškai plačiai pažįsta pasaulio kraštus.

Marija Tūbelytė Kuhlmanienė gimė Kaune. Mokėsi Kazimieriečių ir Marijos Pečkauskaitės gimnazijoje ir Šveicarijoje. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, pasitraukė į Vokietiją, paskui į JAV, kur baigė kolegiją ir studijavo meno istoriją. Ištekėjusi, New Yorke lankė meno mokyklą, o Portlande, Oregone, turėjo savo portretistikos studiją. Po dešimties metų Oregone Kuhlmanai persikėlė į Taiwaną, kur išgyveno vienuolika metų, o iš ten į Japoniją, kur praleido dar septynerius. Dabar, galutinai sugrįžę į Ameriką, gyvena Floridoje. Savo novelės ir feljetono Marija Kuhlmanienė dukrelė per jos gimtadienį Tėvelis pasako, jog už viską labiau norėjęs turėti sūnų — iš to kyla dukters sukurtas aukojamasis laužas („Apie Žibutę“); ji išimylėjusi jaunuolei vaikiną prisipažįsta buvęs jos motinos knyga.